

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧУГУЄВО-БАБЧАНСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. директора Чугуєво-
Бабчанського лісового фахового
коледжу

Валерій СОЛОДОВНИК

02.09.2024

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

КОРМОВА БАЗА МИСЛИВСЬКИХ ТВАРИН

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

Освітньо-професійна програма Мисливське господарство

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність 205 Лісове господарство

Укладач: ДЕГТЯРЬОВ Микола Миколайович, викладач спецдисциплін Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу

Рецензент: ДЕГТЯРЬОВ Микола Григорович, викладач спецдисциплін Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу

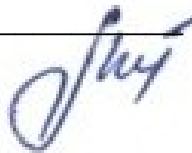
Редактор: ГРАЙВОРОНСЬКА Зоя Іванівна, методист Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу.

Програма складена на основі освітньо-професійної програми Лісове господарство для підготовки здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» за спеціальністю 205 Лісове господарство.

Розглянуто і схвалено цикловою комісією спеціальності 205 Лісове господарство Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу.

Протокол від 27.06.2024 №7

Голова циклової комісії _____ Надія ЛІТВІНОВА.

Погоджено методичною радою Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу
Протокол від 28.06.2024 №6

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «**КОРМОВА БАЗА МИСЛИВСЬКИХ ТВАРИН**» є складовою професійної підготовки здобувачів освіти та спрямована на формування теоретичних знань і практичних умінь, необхідних для раціонального, безпечного та законного здійснення мисливської діяльності.

Дисципліна передбачає формування у здобувачів освіти відповідального ставлення до вивчення кормової бази, аналізу потреб, забезпечення умов для збільшення чисельності тварин та їхньої продуктивності через стабільне харчування, дотримання норм мисливської етики, правил охорони навколишнього природного середовища та чинного законодавства у сфері мисливського господарства.

Мета дисципліни - забезпечити сталий розвиток мисливського господарства, зменшити негативний вплив дефіциту корму на популяції тварин, підвищити ефективність ведення мисливського господарства та раціонального використання диких тварин.

Кормова база - це сукупність заходів, спрямованих на підвищення захисних властивостей мисливських угідь, оптимізацію використання технологічних елементів вирощування кормових культур та організації підгодівлі тварин, застосування методів регулювання чисельності популяцій, а також використання спеціалізованих засобів для підгодівлі диких тварин.

Основними завданнями дисципліни є:

Вивчення кормової бази: Оцінка кількості, якості та доступності кормових ресурсів (рослинність, насіння, лісові угіддя).

Аналіз потреб тварин: Визначення раціону та вимог різних видів мисливських тварин (наприклад, оленів, кабанів, зайців, птахів) в різні пори року.

Розробка методів регулювання: Планування заходів для покращення кормових умов, включно із сівозміною, створенням підгодівельних майданчиків, висаджуванням кормових рослин.

Підвищення продуктивності: Забезпечення умов для збільшення чисельності тварин та їхньої продуктивності через стабільне харчування.

Інтеграція з мисливським господарством: Узгодження кормових заходів із загальною стратегією управління мисливськими угіддями.

Практичне застосування: Навчання фахівців, як на практиці впроваджувати ці заходи для збереження та розвитку мисливських ресурсів.

Як результат вивчення дисципліни „Кормова база мисливських тварин” здобувач освітнього процесу повинен:

Знати: досвід, кормова база в мисливському господарстві європейських країн; загальні засади охорони тваринного світу; заходи з регулювання кількості хижаків, особливості живлення диких тварин, кормові ресурси, їх доступність, типи біотехнічних споруд, захисні властивості середовища, поняття про ремізи; заходи з попередження загибелі тварин на транспортних магістралях тощо.

Уміти: виготовляти та розміщувати в угіддях біотехнічні споруди: годівниці, солонці, гальковиська, пурхалища, мисливські вежі тощо; проводити заходи із водозабезпечення, збільшення кормової цінності мисливських угідь; провести заходи із заготівлі та зберігання кормів; провести селекційну вибірку та ветеринарні заходи поголів'я мисливських тварин.

А також **набути** загальні компетентності, спеціальні компетентності та результати навчання **відповідно до ОПП Мисливське господарство:**

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК9. Здатність організовувати діяльність з урахуванням вимог безпеки життєдіяльності та охорони праці.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати знання і уміння з лісівничих дисциплін та досліджень й практичний досвід ведення лісового та мисливського господарства у виробничій діяльності.

СК2. Здатність організовувати виконання виробничих завдань з ведення лісового та мисливського господарства.

СК10. Здатність організовувати роботу малих колективів виконавців.

СК11. Здатність формувати почуття відповідальності за виконану роботу.

СК12. Здатність формувати екологічне мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля.

Результати навчання (РН):

РН1. Застосовувати базові гуманітарні, природничо-наукові та професійні знання для вирішення виробничих завдань лісогосподарської галузі.

РН2. Здійснювати пошук інформації з різних джерел для використання у професійній діяльності.

РН3. Знаходити оптимальні рішення у професійній діяльності, аналізувати та впроваджувати результати лісівничих досліджень.

РН5. Застосовувати сучасні технологічні процеси та необхідне обладнання, інструменти для виконання завдань виробничого процесу з урахуванням збереження довкілля.

РН11. Застосовувати знання з інформаційних та комунікаційних технологій з метою вдосконалення виробничих процесів у лісовому та мисливському господарствах.

РН15. Організовувати та здійснювати роботи, спрямованні на підвищення біологічної продуктивності мисливських угідь.

РН16. Організовувати та проводити полювання на мисливських тварин.

2. ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тематичний план дисципліни: Кормова база мисливських тварин

Форма підсумкового контролю: залік 60 год (32 аудиторні)

		Всього	в тому числі			
			Лекції	Практичні	Самостійна робота	Інші види занять КК
						33
	Розділ I Заходи по покращенню захисних якостей мисливських угідь.					
1	Теоретичні основи підгодівлі тварин	4	2		2	
2	Державна охорона мисливських тварин	6	2		4	
3	Покращення захисних якостей мисливських угідь	6	4		2	
	Розділ II Технологія заготівлі кормів та підгодівлі тварин					
4.	Підвищення кормової ємності мисливських тварин	6	4		2	
5.	Техніка підгодівлі мисливських тварин	8	4		4	
6.	Технології заготівлі консервованих кормів	8	4		4	
	Розділ III Шляхи збільшення продуктивності мисливських угідь. Дичерозведення					
7.	Регулювання чисельності шкідливих тварин	8	4		4	
8.	Біотехнічні заходи, направлені на збільшення продуктивності мисливських угідь.	8	4		4	
9.	Дичерозведення	6	4		2	
	Разом	60	32		28	

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ I Заходи по покращенню захисних якостей мисливських угідь.

Тема 1.Теоретичні основи підгодівлі тварин

Фундатори біотехнії Житков Б., Мантейфель П. Формування сучасних поглядів щодо використання мисливської фауни. Класифікація біотехнічних заходів
Досягнення біотехнії. Взаємозв'язок мисливського господарства з іншими галузями господарства.

Тема 2.Державна охорона мисливських тварин

Документи, які регулюють охорону мисливських тварин. Функції заповідників, національних парків, заказників. Терміни полювання. Охорона рідких видів тварин. Визначення допустимих розмірів добування мисливських тварин. Відтворні ділянки. Боротьба з бракон'єрством. Мисливські угіддя Харківщини.

Тема 3. Покращення захисних якостей мисливських угідь

Класифікація захисних якостей угідь по відношенню до несприятливих умов

Вдосконалення захисних якостей лісових угідь

Вдосконалення захисних якостей польових і степових угідь.

Тема 4. Штучні сховища та гніздування в мисливських угіддях.

Устрій штучних сховищ для тварин. Типи штучних гніздувань і їх використання

Розміщення біотехнічних споруд в угіддях.

Розділ II Технологія заготівлі кормів та підгодівлі тварин

Тема 5. Підвищення кормової ємності мисливських тварин

Шляхи збільшення кормових ресурсів мисливських угідь.

Підвищення кормової ємності лісових угідь.

Посадка і посів кормових рослин мисливських угіддях степової зони.

Підвищення кормової ємності водних угідь.

Технологія вирощування специфічних в мисливському господарстві кормових культур.

Технологія посадки водних і біля водних рослин.

Тема 6. Підвищення кормової ємності штучних мисливських угідь.

Підвищення кормової ємності штучних мисливських угідь.

Культури для кормових полів і технологія їх вирощування.

Тема 7. Техніка підгодівлі мисливських тварин

Теоретичне обґрунтування необхідності підгодівлі мисливських тварин.

Засоби підгодівлі. Види мінеральної підгодівлі.

Тема 8. Спорудження для підгодівлі.

Спорудження для підгодівлі. Солонці, різноманіття. Підгодівля основних видів мисливської фауни. Обов'язки штатних працівників, календарний план заходів, звітність.

Тема 9. Технології заготівлі консервованих кормів

Заготівля сіна.

Заготівля соломи.

Заготівля силосу та сінажу.

Зберігання мінеральних підкормок.

Тема 10. Організація підгодівлі мисливських тварин

Методика визначення запасу кормів

Методика визначення якості сіна

Розділ III. Шляхи збільшення продуктивності мисливських угідь. Дичерозведення

Тема 11. Регулювання чисельності шкідливих тварин

Позитивна і негативна роль хижаків в мисливському господарстві.

Оптимальна щільність хижаків в мисливському господарстві.

Заходи з попередження шкоди бабака сільському господарству.

Складання раціонів для мисливських тварин.

Тема 12. Регулювання шкідливого впливу хижаків.

Методи регулювання шкідливого впливу хижаків.

Специфічні заходи регулювання хижаків

Тема 13. Біотехнічні заходи, направлені на збільшення продуктивності мисливських угідь.

Методи регулювання шкідливої дії хижаків.

Методи відбору випускання тварин.

Тема 14. Підбір мисливських тварин.

Підбір мисливських тварин.

Міжвидова гібридизація

Мічення тварин

Тема 15. Дичерозведення тварин.

Кліткове розведення і годівля зайця-русака.

Кліткове розведення і годівля бабака.

Нормована годівля тварин. Особливості годівлі сільськогосподарських та диких тварин, що розводяться в умовах неволі.

Тема 16. Дичерозведення птахів.

Розведення та годівля фазанів. Розведення та годівля сірої куропатки. Розведення та годівля перепелів.

4. Навчальні техніки та методи, обладнання

Словесні методи — лекція, бесіда, диспут. усне опитування та тестування на практичних заняттях, ситуаційні завдання прикладного характеру, ілюстрації, демонстрації, презентації.

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності — контроль за самостійною роботою студентів.

Інтегровані (універсальні) методи.

Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності – поточне опитування, модульне контрольне опитування, контрольні-залікові заняття, підсумковий контроль.

Необхідне обладнання

Технічні засоби:

дидактичні матеріали (електронний варіант лекцій, матеріали для самостійної роботи, завдання для виконання практичних та контрольних робіт; презентації тощо);

технічні пристрої (мультимедійні апарати, стенди, моделі, Інтернет ресурси) для пред'явлення дидактичного матеріалу;

завдання для поточного та підсумкового контролю;

офісні додатки, віртуальні дошки, додатки сервісу MS Teams.

Передбачені неформальні освітні заходи. Здобувачам пропонуються протягом вивчення дисципліни: індивідуальні завдання, участь у вебінарах та екскурсії, які проводять поза межами освітнього процесу.

5. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з навчальної дисципліни “Кормова база мисливських тварин”

Критерії оцінювання рівня володіння здобувачами освіти теоретичними знаннями

№ ч/ч	Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень	Бали
1	I. Початковий	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, з допомогою викладача відповідає на запитання, що потребують відповіді «так» чи «ні». Здобувач освіти відтворює частину навчального матеріалу, з допомогою викладача відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді. Студент з допомогою викладача зв'язно відтворює частину матеріалу, може виконати нескладні завдання. У цьому випадку можливе перескладання іспиту або заліку, або ж необхідність повторного вивчення дисципліни.	Незадовільно (2)
2	II. Середній	Здобувач освіти з допомогою викладача відтворює частину матеріалу, без пояснень наводить приклади, що ґрунтуються на його власних спостереженнях чи матеріалі підручника, розповідях викладача тощо. Здобувач освіти описує явища, відтворює значну частину навчального матеріалу, знає основні поняття з теми, що вивчається. Здобувач освіти може зі сторонньою допомогою відтворювати навчальний матеріал, виправляти допущені неточності (власні, інших студентів), виявляє елементарні знання основних положень.	Задовільно (3)
3	III. Достатній	Здобувач освіти може відтворювати навчальний матеріал, виправляти допущені	Добре (4)

		неточності, виявляє знання і розуміння основних положень. Здобувач освіти уміє пояснювати вивчений навчальний матеріал, аналізувати, узагальнювати знання, систематизувати їх, зі сторонньою допомогою (викладача, одногрупників тощо) робити висновки. Здобувач освіти вільно та оперативно володіє вивченим матеріалом у стандартних ситуаціях, наводить приклади його практичного застосування та аргументи на підтвердження власних думок	
4	IV. Високий 5	Здобувач освіти вільно володіє вивченим матеріалом, уміло використовує наукову термінологію, вміє опрацьовувати наукову інформацію: знаходити нові факти, явища, ідеї, самостійно використовувати їх відповідно до поставленої мети. Здобувач освіти на високому рівні опанував програмовий матеріал, самостійно, у межах чинної програми, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, поглиблює набуті знання. Здобувач освіти має системні знання, виявляє здібності до прийняття рішень, уміє аналізувати, робить відповідні висновки й узагальнення, уміє знаходити й аналізувати додаткову інформацію	Відмінно (5)

Підсумковий контроль, форма. Залік

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про мисливське господарство і полювання».
2. Закон України «Про тваринний світ».
3. «Настанова з упорядкування мисливських угідь», Київ, Держкомлісгосп України, 2002 р.
4. Положення про правила проведення полювань, поводження із зброєю та порядок видачі ліцензій на добування мисливських тварин (Затверджено Наказом Мінагрополітики і продовольства України 10.2011 № 59).
5. Бондаренко В.Д. та ін. «Мисливствознавство», Київ РНМК ВО, 1993р.
6. Бондаренко В.Д. та ін. «Облік диких тварин», Львів, 1989р.
7. Бондаренко В.Д. та ін. «Охорона фауни в агро ландшафтах», Львів, 1990р.
8. Шадура М.В. та ін. «Книга мисливця», Львів, 1998р.
9. Дехтяр Ю. Ф. Годівля тварин і технологія кормів : курс лекцій / Ю. Ф. Дехтяр. – Миколаїв : МНАУ, 2014. – 129 с.
<https://drive.google.com/drive/folders/1iZI59XXCDxBZQ71qfq2vPiFqXqYMJ0p>